

Eva Gajdošová, Katedra psychológie Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

V súčasnosti sme svedkami rastúcej internacionalizácie ekonomiky a implementácie spoločného medzinárodného obchodu v krajinách EÚ. Tento proces výrazne stimuluje mobilitu odborníkov a ich možnosti poskytovať svoje odborné služby aj mimo hraníc jednotlivých krajín. Okrem mobility odborníkov sa rovnako zvyšuje aj mobilita študentov, a to ako v rámci stredoškolského, tak aj vysokoškolského vzdelávania.

Tieto súčasné trendy sa dotýkajú aj profesie psychológov, ktorí, tak ako aj iní odborníci, majú obrovskú príležitosť získavať vzdelanie a kvalifikáciu, ale aj ďalšie praktické skúsenosti kdekoľvek v EÚ. Zároveň však treba dodať, že aj ich klienti v rámci EÚ majú právo dostať služby od kompetentných odborníkov – psychológov.

Podrobná analýza doterajšej prípravy psychológov v EÚ, ktorú v novom miléniu uskutočnila Európska federácia psychologických asociácií (EFPA), potvrdila, že proces výchovy a vzdelávania psychológov včítane kurikula štúdia je v jednotlivých krajinách EÚ do istej miery odlišný, a preto je prvou nevyhnutnou úlohou stanoviť spoločné štandardy na ich vzdelávanie a odbornosť, aby sa tým garantovala vysoká úroveň profesionálnych vedomostí, schopností a zručností a kvalita poskytovaných psychologických služieb.

V roku 2000 a 2001 sa formulovali aktualizované požiadavky na vzdelávanie psychológov v Európe, ktoré vyústili až do vypracovania veľmi dôležitého dokumentu pre prípravu psychológov – EUROPSY. EUROPSY je názov pre európske štandardy výchovy a vzdelávania psychológov na dosiahnutie európskej kvalifikácie v psychológii. Príprava psychológov je v dokumente založená na 6 ročnom štúdiu, ktoré okrem 5 ročného magisterského štúdia zahŕňa aj 1 rok praxe pod supervíziou.

Psychológovia sa môžu dostať do zoznamu registrovaných EUROPSY psychológov a získať EUROPSY diplom ak:

- **úspešne absolvovali akreditované národné kurikulum v psychológii na univerzite alebo ekvivalentnej inštitúcii, ktoré podľa zákona umožňuje získať národný titul alebo kvalifikáciu “psychológ”. Poskytnuté vzdelanie trvá 5 rokov (300 kreditov) a obsahuje požadované kurikulum**
  - **majú potvrdenú supervíznu prax, ktorá trvala najmenej 1 rok**
  - **majú potvrdenie od národnej asociácie psychológov, že vykonávajú psychologické activity podľa etického kódexu psychológa**

Kurikulum pre prípravu a vzdelávanie psychológov, ktoré stanovila a požaduje EFPA, obsahuje 3 základné stupne:

- 1.stupeň: bakalár (3 roky štúdia) – 180 kreditov
- 2.stupeň: magister (2 roky štúdia) – 120 kreditov
- 3.stupeň: supervízna prax (1 rok štúdia) – 60 kreditov

Učebný plán 1. stupňa: bakalár

Požiadavky EFPA na prípravu psychológov v rámci prvého stupňa štúdia (bakalársky program) by mali akceptovať všetky systémy prípravy psychológov v jednotlivých krajinách, teda nielen tie, ktoré majú nediferencovaný učebný plán, ale aj tie, ktoré diferencujú učebný plán v 2. stupni, teda v magisterskom štúdiu.

Program 1. stupňa, bakalárske štúdium:

- poskytuje študentom orientáciu a základné psychologické vzdelanie v rôznych psychologických disciplínach, subšpecializáciách psychológie a iných príbuzných disciplínach a dáva poznatky o základných teóriách a technikách psychologickéj práce
- rozvíja základné psychologické zručnosti a dáva vstup do psychologického výskumu
- neposkytuje žiadnu profesionálnu kvalifikáciu, ani žiadne potrebné kompetencie pre nezávislú psychologickú prax.

Učebný plán 2. stupňa: magister

Program druhého stupňa štúdia (magisterský program) už pripravuje študentov pre nezávislú profesionálnu prax psychológa.

Kurikulum magisterského stupňa (programu) môže byť:

A/ nediferencované a pripravovať študentov pre PhD. program

B/ nediferencované a pripravovať študentov pre zamestnanie tzv. „všeobecného praktika“

C/ diferencované a pripravovať študentov pre prax v rámci aplikovaných oblastí psychológie, akými sú tieto špecializácie:

- pedagogická a školská psychológia
- klinická psychológia a mentálne zdravie
- pracovná, organizačná a personálna psychológia
- iná oblasť.

V prípade nediferencovaného magisterského štúdia sa nadstavba poznatkov a zručností sústreďuje na rozvíjanie vedomostí a zručností, ktoré študenti získali už v rámci prvého stupňa (bakalárskeho programu). V prípade diferencovaného magisterského štúdia získavajú študenti odborné vedomosti pre tú ktorú špecializáciu (napr. techniky klinickej psychodiagnostiky, teórie edukačnej intervencie). Súčasťou druhého stupňa je tiež realizovanie výskumu a praxe pod vedením odborníka alebo o psychologickú prax pod supervíziou psychológa. Prax sa zvyčajne uskutočňuje v druhej polovici magisterského štúdia, ale môže začať aj skôr alebo sa realizovať aj mimo kurikula. Trvanie praxe je 6 mesiacov (30 kreditov).

Tento návrh prípravy a vzdelávania psychológov však nenariaďuje ani organizáciu študijného programu a celej výučby, ani sekvencie jednotlivých disciplín.

Učebný plán 3. stupňa: supervízna prax

Tretí stupeň vo vzdelávaní psychológov pozostáva zo supervízie v rámci špecializácie a v oblasti profesionálnej psychológie.

Supervízia:

- Trvá 1 rok (60 kreditov)
- Pripravuje psychológov pre nezávislú prax a pracovné role profesionálnych psychológov založené na vzdelávaní a rozvíjaní osobnosti a zároveň stabilizuje teoretické a praktické vedomosti a zručnosti.
- Spravidla sa uskutočňuje až po absolvovaní magisterského štúdia po odchode absolventa z univerzitného štúdia, avšak tiež môže byť súčasťou univerzitného vzdelávania.
- Pozostáva s polonezávislej práce vo funkcii psychológa pod supervíziou profesionálov.
- Absolventi magisterského psychologického štúdia bez supervíznej praxe sa nemôžu považovať za kvalifikovaných psychológov pre nezávislú psychologickú prácu.
- Po absolvovaní supervíznej praxe získava psychológ diplom, ktorý ho oprávňuje pracovať v krajinách EÚ.

Kontinuálne vzdelávanie

Od psychológa sa očakáva, že si bude neustále inovovať svoje vedomosti, získavať nové poznatky a rozvíjať si nové zručnosti v rámci rôznych foriem kontinuálneho celoživotného

vzdelávania.

V rámci kontinuálneho vzdelávania sa požaduje rozvíjať :

- a/ pracovné skúsenosti - minimálne 400 hodín (napr. ¼ úväzok) ročne po dobu 4 rokov
- b/ profesionálny rast - najmenej 80 hodín ročne, z toho 40 hodín formálne evidovaných.

V súčasnosti existuje široký rozsah rôznych typov profesionálnych aktivít, ktoré by mali splniť nasledovné požiadavky:

- certifikovaná účasť v akreditovaných kurzoch alebo workshopoch (15-60%)
- rozvoj špeciálnych zručností počas praxe (10-20%)
- certifikovaný vstup do stretnutí „peer mediácie“ (10-20%)
- certifikovaný vstup na vedecké konferencie (10-20%)
- koautorstvo alebo vydanie článku o výsledkoch výskumu resp. profesionálnych problémoch (max.30%)
- prednášková činnosť (max. 20%)

EFPA navrhuje:

- považovať prípravu a kvalifikáciu psychológov za otázku vysokej priority
- pripraviť viac modelov pre rozličné možné situácie a na uľahčenie transparentnosti tohto procesu v krajinách EÚ
- vysoko rešpektovať tie členské krajiny EÚ, ktoré musia prejsť ešte veľmi dlhú cestu k dosiahnutiu navrhovaných štandardov na prípravu psychológov
- pri príprave psychológov spolupracovať s EFPA, ISPA, EERA (European Educational Research Association), organizovať konferencie k tomuto problému na národnej úrovni, publikovať články v odborných časopisoch, spoji webové stránky národných asociácií so stránkou EFPA
- pri príprave psychológov majú katedry psychológie vychádzať z EFPA štandardov (aspoň z minimálnych štandardov), garantovať adekvátne vzdelávanie, zabezpečiť požadovanú kvantitu absolventov, uskutočniť v tejto oblasti kooperáciu medzi vedecko-výskumnými pracovníkmi a psychológmi z praxe
- pre školských psychológov s učiteľskou kvalifikáciou už pôsobiacich v školskej praxi pripraviť kontinuálne vzdelávanie a profesionálny rozvoj v požadovanom obsahu a definovaných kompetenciách a účasťou vo vzdelávaní im doplniť chýbajúce psychologické vedomosti, zručnosti a požadovaný počet kreditov.

Anotácia:

Príspevok prináša aktuálne informácie o príprave a vzdelávaní psychológov navrhovaných Európskou federáciou psychologických asociácií (EFPA) pre krajiny EÚ. Dôraz kladie na povinnú supervíznu prax v rámci vysokoškolského vzdelávania a na ďalšie a celoživotné vzdelávanie psychológov rôznymi formami.

Summary:

The article brings the actual information on the preparation and education of psychologists proposed by the European Federation of Psychological Associations for EU countries. The emphasis is laid upon the obligatory supervision praxis and the continual education of psychologists by the various forms.

Literatúra:

European Diploma in Psychology. [http:// www.europsy.org](http://www.europsy.org)
The ISPA Standards for Accrediting Professional Preparation Programs in School Psychology
[http:// www.ispaweb.org](http://www.ispaweb.org)
EFPA Task Force on Psychologists in the Educational System. [http:// www.efpa.be](http://www.efpa.be)

**European Federation of Psychologists Associations
Európska federácia psychologických asociácií**

Kontakt:

European Federation of Psychologists Associations

Grasmarkt 105/18

B-1000 Brussels

Belgium

Phone : +32 (0)2 5034953

Fax : +32 (0)2 5033067

email : headoffice@efpa.eu

www.efpa.eu

www.europeanpsychologist.eu